

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:
Pe unu anu 5 fl. — cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei
„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

Despre invetiamentu.

(Continuare.)

Sufletulu se nutresce cu idei si cunoscintie.

Sufletulu numai asia va poté primi si va poté asimilá acestu nutrementu, déca mai nainte l'am preparatu in modu dieteticu, daca l'am imbracatu intr'o forma potrivita.

Form'a de invetiamentu are se tiena in vedere dóue momente:

α) modulu cu care impartasimu elevului cunoscintiele si

β) modalitatea prin care elevulu le percepe si le insusiesc. Deosebimu dara dóue felii de forme: α) form'a interna si β) form'a esterna.

α) Form'a interna propune elevului cunoscintiele séu pe calea intuitiunei, séu le impartasiesce (poterei representative) cá idei (representatiuni) séu in urma le comunica inteligentiei in forma de notiuni abstracte. —

La invetiamentulu elementaru sè se aplice, pe cât numai se póte, form'a intuitiva, pentru-ca intuitiunile sunt elementele cele mai primitive a le culturai intelectuali. Sententi'a lui Locke: „Nihil est in intellectu, quod non prius fuerit in sensibus,“ prea nimeritu a intregit'o Leibnitz cu adaosulu: „nisi intellectus ipse.“ Fara intuitiuni (sensuale) nu se potu formá idei (representatiuni) si apoi fara idei nu esista notiuni, nu esista judecata si nici inteligentia. Punctulu de plecare trebuie se fie totdeun'a intuitiunea sensuala. Déca am disu ca intuitiunea e momentulu de manecare la invetiamentu, cu aceste vorbe nici pe departe nu voiram a sustiené, ca prin intuitiuni este totulu facutu. Nu. Ideile formate pe calea intuitiunei trebuie sè se asemene intre sine, sè se caute notele lor comune, din cari apoi inteligenti'a (facultatea abstractiva) va avé se faca idei generale séu notiuni.

β) Form'a esterna nu e altu cev'a, decât hain'a in care inbracam invetiaturile, cá elevulu se le póta cuprinde si insusi cu inlesnire.

Hain'a ideiloru este cuventulu, asia dar mediloculu formeii esterne e insusi graiulu viu.

Cu ajutoriulu vorbirei ideile, cugetarile si simtiemintele nostre le putem impartasi altor'a in dóue chipuri: séu ca le comunicamu d'a dreptulu séu le desvoltam in sufletulu ascultatoriului prin intrebari nimerite.

Form'a esterna e de dóue felii: 1) comunicatoria (séu dupa cum o numesce Dr. Cehr form'a monologica) este form'a atunci, déca propune eleviloru cunoscintiele d'a gata avendu ei numai se asculte cu atentiune, cá se le póta bine pricepe si pastrá, 2) form'a desvoltatoria (séu dialogica) ce se nasce atunci, cand invetiatoriulu nu comunica cunoscintiele d'a dreptulu, ci ii-conduce pre elevi prin intrebari potrivite la aflarea adevérului.

Aci elevulu gasesce cunoscintiele spriginitu de intrebarile invetiatoriului seu.

Influinti'a acestoru dóue forme asupra culturai spirituali, putem dice, e fórté diversa, este dar la loculu seu a lamuri acum mai deaprópe fiinti'a ambeloru.

Elevulu incepetoriu nu este in stare a percepe dintr'una siruri mai lungi de idei si notiuni; vorbirea lui e seraca, cugetarea lui inca e cu multu mai angusta si nedesvoltata, decât se fie in stare a cautá singuru adevéru si a le esprimá in limba corecta, nu o póte seversi acést'a nici chiar pe langa indemnarea si sprijinulu neobositu alu maestrului seu.

Pe trépt'a ast'a atât form'a cât si cuprinsulu cunoscintieloru trebuie se fie mesuratu si intocmitu cu multa grije, sè se dee putienu deodata, portiunile mici de cunoscintie sè se insusiesca temeinicu, si sè se reproduce esactu si de repetite ori.

Invetiatoriulu rostésca inaintea prunciloru in dicteri scurte, simple si corecte cunoscintiele, pe rëndu un'a câte un'a, si apoi puna-i pe scolarii mici se dica dupa elu.

Acést'a forma dictatóre o recomanda invetiatoriiloru Pestalozzi (in opulu seu „Buch der Müller“) pentru elevii incepetori ai scólei poporale, aretandu, in-

tr'altele, cât de usioru e cu chipulu acest'a a invetiá pe prunci se vorbésca.

La inceputu, pana e micu elevulu, form'a de invetiamentu trebuie sè se reduca la supunere inainte si aretarea obiecteloru, dupa-ce inse elu si-a procuratu o cuantitate anumita de vorbe si idei, pe cari le scie aplicá si stapani consciu, atunci in loculu dictarei are se ocupe terenu totu mai largu form'a desvoltatóre seau *intrebatóre (erotematica.)*

Importanti'a formei *intrebatórie* a fost recunoscuta de catra toti câti s'au ocupatu cu instruirea tinerimei, si au avutu ocaziune se cunósca multele a-nevointie ale invetiamentului, cari zadarnicescu câteodata chiar si cea mai nobila intentiune.

Insusirile, cari imprumuta formei erotematice unu pretiu deosebitu sunt acestea: 1) *intrebarea* ii-indémna pe scolari a-si concentrá cugetarile asupra unui obiectu anumitu si a meditá cu atentiune incordata, 2) da spiritului numai impulsulu, apoi lu-lasa in sboru liberu, si lu-face a cautá singuru dupa adeveru, prin ce lu-dada pre elevu a se cugetá si a lucrá de sine statatoriu, 3) cu ajutoriulu acestei forme scolarii insisi desvólta cunoscintiele, si le tienu mai bine in minte; pentrucá ceeace am aflatu singuri, pastram mai durabilu in sufletu, avuti'a castigata cu ostenél'a maniloru proprie e padimu mai bine, decatu ceeace ni se da d'a gata; 4) In fine form'a *erotematica* provóca pre elevu nencetatu a raspunde, apoi cere respunsuri depline si fara gresiéla, si chiar ast'a e unu medilocu eminentu, d'a deprinde pe elevu in manuea graiului viu.

Efectulu doritu lu-va avea form'a *intrebatória* numai asia, déca invetiatoriulu insusi e destulu de istetiu a o aplicá cu tactu si cu spiritu.

Invetiatoriulu sè se prepareze bine pentru fiecare lectiune, faca-si pregatirea in scrisu, si o studie temeinicu; caci numai acél'a, care scie acuratu aceea ce vrea se propuna, e capabilu a indreptá intrebari agere si nimerite catra elevulu seu.

Arm'a cea mai efectiva a invetiatoriului de a scuturá sufletulu eleviloru din trandavia si a combata intunereculu negandirei este: *intrebarea*. Intrebarea nu e alta ceva, decât o dicere, in care vorbele sunt renduite si astfeliu intonate, incat ele insele provóca pre altulu a raspunde.

Intrebarea trebuie se fie intocmita dupa poterile elevului si dupa gradulu de cultura, pe care se afla elu.

Fie intrebarea pe catu se póte de simpla si scurta, fie clara si atatu de precisa incatu se nu póta incapé la ea decâtu unu singuru respunsu bunu.

In scóla se ne alegemu totdeun'a unu locu, de unde ii-potem ochí cu inlesnire pre totii scolarii, se indreptam intrebarea catra class'a intréga, si numai apoi se provocam pre unu anumitu elevu. Intrebarea o punem catra toti cá nici unu elevu se nu fie sigur, ca va remanea neprovocatu, inse respunsu cerem

dodata numai dela unu singuru elevu, pre care anume lu-strigamu.

Respunsulu trebuie se fie esprimatu totdeun'a in diceri complete cu intonare corecta, vorbe bine respicate, voce tare si curagiósa. Elevulu se nu se pripésca a dá cu graba respunsulu, ci se-i lasamu destulu timpu d'a premeditá adencu ceea ce vrea se raspunda.

Invetiatoriulu aiba rebdare, nu grabésca a raspunde in loculu elevului, ci déca i-sar pareca cà elevulu e neajutoritu, nu se sfiósca a-i repetá intrebarea inca odata si déca e trebuintia lu-conduca chiar, prin alte intrebari medilocitóre, la gasirea adeverului cautatu.

Form'a erotematica se mai numesce inca form'a *socratica*, dupa numele nemoritoriu alu intieptului grecu *Socrate*, care scia se aplice acésta forma de invetiamentu cu o destoinicie admirabila. *Socrate* avea datina a convinge mai nainte pe ascultatoriulu seu, cà nu este in curatu cu lucrulu din vorba, si apoi dupa aceea éra prin nimerite intrebari lu-conducea pe cale sigura la aflarea adeverului.

Credemu a face stimatiloru lectori o placere, déca citamu la acestu locu aceea ce a disu Alcibiade, elevulu lui *Socrate*, despre form'a de invetiamentu a maestrului seu mare; „Se asculti pe *Socrate*, se audi graiulu lui placutu si convingatoriu, si astupati urechile déca nu vrei se inbetranesci langa elu; vorbirea lui se póte bine asemená cu fati'a *Satyrului* bajocoritoriu. Acusi ti-vorbesce despre paserile mici, cari veselu ciripindu si-aduna nutrementulu din pulverea drumuriloru, acusi éra ti-spune un'a poveste despre lenosulu asinu portatoriu de poveri.

Discursulu lui adeseori e impestritiatu cu glume si iscusintia siagalnica, dar pururea plinu este de intiepcineca cea mai adenca.

Din riulu vorbirei lui *Socrate* scapara sciintiele spiritului, precum a saritu *Pallas Athene* din craniulu poternicului *Zeus*. Prin intrebarile sale agere si indresnetie, cu fantasi'a, svavitatea si fineti'a lui logica scie aruncá in jurulu ascultatoriului o mreje désa, din care acest'a apoi cu greu póte scapá.

Socrate in totdeun'a invetiá prin pilde si omulu neganditoriu ar ride de cuvintele lui, si i-ar veni póte a crede chiar, cà nu au nici unu intieles, pe cand ele inadeveru cuprindu in sine totu aceea ce trebuie se cunósca celu ce doresce a seversi binele si frumosulu.

Legea desvoltarei treptate ne indreptatiesce a invetiá pre elevu nu numai totu prin intrebari, ci a folosi inca de timpuriu si forma *comunicatória* (sèu *acroamatica*.) La form'a *acroamatica* invetiatoriulu comunica cunoscintiele de a dreptulu, elevulu asculta cu bagare de séma, pentrucá se le póta insusi. Unii sustienu, cà acésta forma reclama o atentiune durabila si incordata si chiar pentru aceea nu e consultu a o aplicá la instruirea prunciloru.

Natur'a obiectelor de invetiamentu pretinde inse ne amanatu, cá se ne folosimu si de apucaturile acestei forme, si ast'a usioru o putem face fara a jigni regulele educatiunei, déca tienemu totdeun'a strensu in vedere stadiulu de cultura, pe care se afla elevulu minorenenu.

Form'a acroamatica este necesara in totu loculu unde e vorba a impartasi, cunoscintie positive cari elevulu nu le póte sci dela sine si nici prin intrebari nu e posibilu a le desvoltá: precum sunt faptele istorice, invetiaturile religiei, descrierea lucrurilor din natura sel.

Form'a acroamatica cere atentiune incordata si durabila din partea scolariloru. Scimu inse, ca atenti'a eleviloru incepetori cu greu se póte fixá timp mai indelungatu asupra unui obiectu anumitu; pentru aceea invetiaturile ce li se propunu in forma acroametica se nu dureze pré multu, materiile lungi se le dividamu in parti, cunoscintiele se le imprumutámu eleviloru in portiuni mici si bine distincte. La sfirsitul fiecarei sectiuni se pausamu pucinu, si se cerem séma dela elevi prin intrebari nimerite.

Singuratecele parti se-se lege in urma la olalta, se-se formeze din ele intregulu organicu inaintea eleviloru, cá ei se póta revedé cu inlesnire ceea ce au invetiatu.

Propunerea invetiatorinlui se fie li'era (nu este iertatu a cetí din carte séu scrisóre), via, simpla, usióra si interesanta, invristata cu repetitiuni dese, pentruca pruncii asculta cu dragu lucrurile si intemplantile povestite si repovestite.

Déca am scrutá, ca dintre formele insirate, care se póte folosi la invetiamentulu elementaru cu mai multu succesu, am veni la convingerea, ca fiecare forma manuata cu tactu si cu spiritu, aplicata la loculu ei va produce ródele dorite.

Cu tóte astea trebue se observám cá mintea frageda a eleviloru din scol'a poporala prin apucaturile formei intrebátorie se desvólta mai intensivu de cátu pe calea propuneriloru acroamatice.

Intrebarea ii-indémna pre elevi a meditá adencu, a judecá de sine statatori si in urma a respunde in limbagiu corectu. Form'a erotematica se o folosimu dara cáu mai desu, se profitám de tóte ocasiunile d'a scóte si a desvoltá ideile si adeveturile din spiritulu eleviloru prin intrebari nimerite. Art'a invetiatoréscu se manifesta mai invederatu la punerea intrebárilor.

Invetiatorinlu abilu si practiculu scie dá intrebari agere, intréba desu, nu dá cunoscintiele da gat'a, ci ii-face pe scolari a cugetá si a respunde din puterea lor.

Mediloculu de frunte a-lu formelor de invetiamentu preste totu, pe cum diserám este grainulu viu.

Ori dupa care forma va instrui dar invetiatorinlu, se aiba in totu deun'a grije a grai frumosu si corectu.

Limbagiulu invetiatorinlui fie intuitivu, straveziu, mladiosu si insuffetitoriu, vorbéscu elu in frase simple dar netezite si curatu romanesci, pentru-ca bine se ne insemnamu: *cuventulu este poterea prin care se crescú generatiunile.*

(Va urmá.)

Dr. P. Piposiu.

Unele pareri despre gradulu de cultura alu poporulu romanescu.

Facu bine acei publicisti si literati romani, cari se incérca a compará gradulu culturai nóstre, cu alu celorlalte popóra conlocuítorie sau si numai invetinate; inse pentrucá se nu aluneca nici la pessimismu nici la optimismu, se cuvina cá se avem totodata inaintea ochiloru si cauzele adeverate din trecutulu acestoru popóra, inca si din prezentulu lor, pentru care unele au inaintatu mai multu, altele mai putienu sau mai nici decum. Acelea cauze potu fi subiective, innascute, inherente naturai unui poporu, éra altele obiective, pedeci cumplite venite din afara, care se opunu progresului cu putere si violentia elementara, pe care unu poporu intregu si destulu de vigurosulu nu e in stare se le delature nici in câte o suta si mai multi de ani. Generatiunile presente ale poporulu romanescu au missiunea fórte inportanta de a cercetá, distinge si classificá tóte cauzele interne si externe care 'lu voru fi tienutu in locu, pe cand alte popóra au inaintatu. Si inca nici cu atât'a nu este de ajunsu. Pentru-cá se fimu drepti si siguri in judecat'a nóstre, suntemu datori a examiná de aprópe si gradulu de civilisatiune alu altoru popóra, atât din acestea tieri cât si din altele.

Noi romanii ne-amu dedatu a intielege sub cuventulu p o p o r u mai totdeun'a numai pe clasa cea mai numerósa a sateniloru agricultori, sau cum se mai dice O p i n c ' a. Prea bine; atunci inse studiulu nostru comparativu se se marginéscu la aceleasi clase ale celorlalte popóra; numai cu acésta conditiune implinita vom fi in stare se cunóscemu pe siguru gradulu de cultura sau de barbaria pe care stá astadi poporulu nostru.

Se mai cere, cá totodata se facemu studiu comparativu intre noi insine, adeca intre diversele parti ale poporulu nostru, dupa cum acel'a locuesce in Transilvani'a sau in Ungari'a dela Aradu in susu pana la Oradea si pana in Marmati'a, s'au din Mursiu de vale in totu Banatulu pana la Dunare, sau in Bucovin'a. Si apoi éra si luamu in de aprópe consideratiune regiunile locuite compactu numai de romani, sau locuite amestecatu, de ex. in partile meridionali ale Transilvaniei cu sasii, in unele comitate cu magiarii-secui, in Banatu unii cu germanii-svabi, altii cu sêrbii; in Marmati'a si Bucovin'a cu rutenii si cu jidovii. In tóte acestea casuri este diferentia batátoria la ochi in gradulu culturai grupelor de poporu, pe

care nici-odata nu trebue se o perdemu din vedere de câte ori pretindemu cá poporul acest'a se inainteze. In acelasi timp avem se tienemu inaintea ochiloru tóte raporturile nationalu-economice si pe cele feudali, intre care s'au aflatu poporul nostru pana la sugrumarea resboiului civilu din 1848/9, pentru-cá urmele acelor'a se mai vedu in bine sau in reu, pretotindeni si ele se voru mai vedea si voru mai avea influintia asupr'a progresului nostru inca si dupace va scrie lumea anulu 1900. Chiaru si in Franci'a se mai cunoscú in unele parti ale tieriei urmele iobagiei barbare dupa cum fusese aceea pana la 1790. Tóte acestea studii se potú face pana la o mesura óre-care si din carti; dara adevératu folosu practicú se póte trage din ele numai la fati'a locului, calatorindu dintru o tíera in alt'a, din un'a regiune in cealalta si petrecendu pretotindeni dupa cum va cere scopulu ce vom fi avendu.

Dintre tierile corónei S. Stefanu cea mai barbara iobagia domnise in comitatele feudali ale Transilvaniei; aprópe jumetate fusese mai usióra in Ungari'a propria; inca si mai usióra in Banatu; éra in asia numit'a sasime cunoscuta si sub nume de *Fundus regius* totu in Transilvani'a, adeca circa preste 400 mii de locuitori, a lipsitu mai de totu iobagi'a de robote, s'a platitu numai *decima*, locuitorii inse au avutu dreptu de proprietate hereditaria la mosiile si realitátile lor, éra nu cá in comitatele feudali, unde poporul tieranu fusese lipsitu cu totulu de dreptulu proprietatiei. De aici apoi se si póte esplicá mai usioru enorm'a diferentia in fisionogmi'a fosteloru comune iobagesci si intre a comuneloru sasesci din fundulu regiu. Totu asia este invederata diferentia intre tinuturile si comunele romanesci care fussera militarisate in véculu trecutú si pe langa ce locuitoriloru le fú recunoscutu dreptulu de proprietate la mosióre, apoi administratiunea lorú civila fusese organizata nu „ardelenesce,” nu „nemesiesce,” ci conform legiloru austriace. Stricte eran legile militari sub care steteau granitarii; n'ai inse decát se treci de alungulu fosteloru comune granitiaresci, pentru-cá se-ti si bata la ochi diferentia in bine intre acelea si intre multimea celoru-lalte care purtasera jugulu iobagiei; càci adeca intru acestea locuitorii fiindu lipsiti de dreptulu proprietatiei, pe langa ce erau siliti se-si asiedie locuintiele, sau cum se dice pe la noi, se inplante parulu acolo unde le comanda domnii lorú, éra nu in vre-o regula si ordine, apoi sciindu ei bine, cá domnii 'i potú scóte ori in care anu cum le-ar placea lorú, sau cá chiaru iobagii se voru mutá spre a schimbá o tirania mai aspra cu alt'a mai putienú brutala, nu erau nebuni cá se-si faca case, siuri si grasduri de materialu solidu, buna-óra cá sasii sau cá locuitorii orasieloru. De altmentrea se cautamu de ex. la aceleasi câteva sate iobagite sasesci din doue comitate, cum se cunoscú si pe acelea venetarile jugului domnescu; se trecemu si prin sate curatu magiare,

se aflamu cum locuiescu si acei'a, ce mananca si ce pórtá, mai alesu in capu de érna, vai de dilele lorú. Se nu ne pregetamu a mai dá câte o Buna diu'a inca si pe la multimea familiiloru magiare nemesiesci de pre la sate din comitatele Turd'a, Clusiu, Dobác'a s'au din asia numit'a Campia din Ardealu, asupr'a carei'a tocma acuma se strica multime de chartia in tipografiele dela Clusiu, unde unii ómeni se topescu de mil'a romaniloru si voru se le ajute cu asia numit'a reuniune de cultura. Se trecemu apoi in Secuime, se facemu si asupr'a ei studiu comparativu cu totulu obiectivu; se nu uitamu inse nici pe unu momentu, cá acea parte de magiare cunoscuta sub numele seu specificu *Secui* a fost considerata si tractata din veacuri cá *natiune* politica libera, autonóma privilegiata, au avutu s'au cá au potutu se aiba scóle in tóte comunele cu doue trei sute de ani inainte de acést'a, cand romaniloru le fussera oprite, in cât ei abia au fost in stare se resbata cu câteva'a intre cele mai mari greutati sub Mari'a Teresi'a si sub Iosif II. Alaturati rogu-ve civilisatiunea sau barbari'a poporului tieranu secuiescu cu civilisatiunea sau barbari'a poporului tieranu romanescu, locuitoriu dincóce de lini'a meridionala ce s'ar trage dela Alb'a-Iuli'a preste Blasiu pe Ternav'a mare si apoi pe Oltu in susu pana in districtulu Brasiovului la fruntariile Romaniei, totu pe cóm'a muntiloru dela Predealu catra Turnu-Rosiu si Dusiu, pe la Sibiiu, Mercuri'a, Sebesiu, apoi se mai vorbimu.

Daca inse voimu studiu comparativu si mai convingatoriu despre gradulu culturai sau alu selbataciei romanesci, atunci dupa-ce vom fi cercetatu pe poporulu acest'a in tóte regiunile locuite de elu in lainturulú acestei monarchii si ne vom fi formatu opiniune justa despre starea lui, se nu stamu pe locu, ci se cercetamu crucisiu-curmezisiu in tóta Romani'a pe poporulu tieranu de acolo, in conditiunile in care se afla acél'a. Din Romani'a se trecemu in Galiti'a, dela unu capetu alu tieriei pana la altulu printre poporulu rutenu si polonu locuitoriu cu vitele la unu locu, p'intre cele mai spurcate necuratii jidovesci. Din Galiti'a se venimu in partile Ungariei locuite de bietii ruteni trecuti de catra unii caletori ethnografi de acuma in registrulu popóreloru mórté; se descindemu apoi la vastele tienuturi locuite de poporatiuni magiare cunoscute sub nomenclaturile istorice de *Paloczok* (Polovsci), *Kunok* (Cumani), *Jászok* (Iassii) si *Hajduci*, pentru-cá se vedemu pe alocurea cum se mananca chiaru si carne de mortaciune, cecece in tienuturile romanesci se vede cu cea mai mare grétia si urgia numai ici-colea la putienii tigani laieti de corturi. Dela acestea popóra se trecemu in Croati'a si Slavoni'a, anume pe unde poporulu tieranu nu fusese militarisatu, prin urmare nici dusu la nici-o scóla. Nucumva se perdemu din vedere nici gradulu de cultura sciantifica a preotimei fia-carui poporu, càci se presupune cu totu dreptulu, cá clerurile au influintia.

nu numai asupra moralei, ci si asupra stării materiale a locuitorilor. Se întielege adeca de sine, că acestea studii ale noastre trebuie să se întinda nu numai asupra stării fizice si materiale, ci si per eminentiam asupr'a celei spirituale si morale, asupra caracterelor.

Numai dupace vom face unu studiu asia de întinsu si esactu, vom fi in stare de a decide asupr'a gradului de cultura a poporului romanescu. Numai asia se vor convinge dóra si pessimistii romanilor, că acestu poporu in mani'a tuturor calamitătiloru si góneloru, prin care fusese tienutu pe locu, totusi elu in totalitatea s'a nu stà inapoi'a unor'a si au apucatu cu câtiv'a pasi inaintea altor'a. Se afla adeca in acestu poporu unu simburu ascunsu de cultura antica innascuta, la care daca va petrunde ceva caldura moderata din afara, preste putinu acelu germene incolticesce, se desvólta si incepe se aduca fructe salutare mai curendu si mai usioru decât la alte câteva popóra. Acést'a parere se nu ni se iá cá o lauda desiérta romanésca, ci se-si puna ori-cine întrebarea de ex. asia: Daca poporul romanu din tóte tierile locuite de elu ar fi avutu in proportiunea numerului seu, intr'unu periodu numai de 150 de ani atâtea scóle mici si mari, câte au avutu si au compatriotii magiari si sasi in proportiunea numerului loru, si daca ar fi sciutu si romanii pentru-ce i-si trimitu pruncii la scóla cu prospecte sigure in viitoriu, precum au sciutu alte popóra, atunci progresulu facutu in acesti treidieci si cincii de ani din urma ar fi astadi celu putienu inpatratu mai mare decât i-lu vedemu noi in epoc'a de fatia, éra anulu catastrofeloru europene l'ar fi aflatu fara asemenea mai bine preparatu, spre a se sei orientá in mijloculu loru.

Nu trebuie se ascundemu, că in unele tienuturi locuite de romani mai dàmú preste selbatacia cerbicósa, care sémena cu a fereloru din codru, éra pe alocurea locuitorii fara a fi din natur'a loru selbatici si brutali, din contra sunt blandi destulu, inse fórte întunecati la minte, din cauza că ei in tóta viati'a loru pe generatiuni inainte n'au fost fericiti cá se fia avutu celu putienu pe diece s'au cincispredece ani câte unu omu luminatu, binevoitoriu, modelu de moralitate, care se conduca pe poporu mai multu cu exemplulu seu si alu familiei sale, decât cu declamatiuni s'au putienu întielese s'au ascultate fara voia, intrate precum se dice, pe o urechia si esite pe ceéalalta.

S'au vediutu anume la sasi, precum si la noi in decadele din urma câteva casuri fórte memorabili, unde locuitorii respectiveloru comune apucaseru a se depravá si blastematí pana la o mesura, încât auctoritătile politice si judecatoriile aveau mai multu de lucru cu câte un'a de acelea decâtu cu altele diece; s'au trimisu inse la ómeni de acei'a stricati, dedati la betii, batai, hotii, juramente strimbe, câte unu parochu, omu intru tóta puterea cuventului la loculu

seu, capu plinu nu numai de teorii sarbede, ci si de cunoscentie practice scóse din viati'a de tóte dilele a ómeniloru, barbatu care scie se inpuna, se insufie respectu cu auctoritatea s'a personala, precum si pana la o mesura independente in respectu materiale. Chiar si preoti alesi cum am dice pe sprincéna din multi-mea celorulalti, in cei de anteu doi trei ani au avutu lupte si neplaceri multe cu selbataci'a poporeniloru; dupa aceea inse pare că le-ar fi vindecatu cinev'a albéti'a de pre ochi, ómenii au inceputu se întieléga pe preotu si ceea ce este capulu lucrului, sei urmedie in fapte, in portare, in afaceri economice si familiare asia, că celu multu in diece ani comune întregi s'au vediutu transformate cu totul in bine, încât puseru la mirare pe auctoritătile publice, pentrucá tocma din comune cunoscute mai inainte cá inferate lipsira successive locuitori de ai temniteloru. Intr'aceea cei mai invecitati in reutáti disparura din comune s'au prin mórte firésca s'au violenta, ori cá pe unii i-i si apucase cainti'a amara si rusine, dupa cre s'au si indreptatu. In acelasi timpu scól'a comunala produse o generatiune noua, care de si juna, tot avù influintia asupr'a celei mai vechi.

Nu se póte crede cât bine potu face poporeniloru preotii practici, deprinsi in ale economiei si cari urmarescu de aprópe reforme s'au netóse câte se introducu in agricultura, in horticultura si in pomaritu. Este sublima vocatiunea strictu religiósa a preotiloru; dica inse cine câte va voi si judece cum i-i va placea; dara parochii nostrii cá atari atunci sunt in adeveru la loculu loru, cand se pricepu ei si preotesele loru de ajunsu in tóte ramurile economiei, care este si va remanea totdeun'a vocatiunea cea mai nobila consantita si de s. Biserica prin aceea, că ea cere la s. seu altariu si la ornamentele sale din cele mai pretiése producte economice, precum grâu, vinu, céra, tieseturi diverse, lemnaria pentru zidire si aparate din laintru etc. Ar fi bine daca s'ar mai moderá cevasi acei dedati a se vaierá pe tóte drumurile, că preotii nostrii sunt siliti a purtá economi'a de campu. Las' se o pórté; éra noi se le dorimu din totu sufletulu, cá se aiba pamenturi multe pentru agricultura, se si pricepa a o purtá. Exemplulu preotiloru va avea de resultatu inflorirea comuneloru, prin urmare inaintarea necurmata in cultura, civilizatiune si — in libertate. Fara avutii nu póte fi vorba de cultura si mai putienu de liberbete. S'a mai disu si ar trebui se ne repetimu pe fia-care di axiom'a cumplita: Unu poporu seracu este si remâne in veci sclavulu altor'a. Unu adeveru acest'a, care nu se póte resturná cu nici-unu rationamentu secu. Nici inainte cu trei si cu patru mii de ani nu a fost altmentrea. Cei cari au voitu se subjuge pe alte popóra, mai antaiu i-au spoliatu si saracitu de pamentu si de vite, dupa aceea le-a fost fórte usioru a-i declará de sclavi ai loru. Astadi ómenii rapitori se mai indémna la subjugare

si prin teoriile cunoscute sub numele lui Darwin, despre care s'a scris si la noi mai de multe-ori si pe care nu ar trebui se le perdemu niciodata din vedere, ci se le cunoscemu bine cu atât mai virtosu, că cei cari tienu la ele, i-si batu jocu pe fatia de tóta moral'a evangheliei si preste totu de doctrinele christianismului. Darwinismulu invatia: Cine-i mai tare s'au mai viclónu, acel'a este domnulu teu. Pe langa o doctrina blastemata cum este acést'a, nu mai póte fi vorba nici de cultura nici de libertate.

Noi romanii se ne studiemu cu tóta agerimea mintiei tóte insusirile nóstre, bune rele cum vor fi, se desvoltamu pe cele bune din resputeri, se exterminamu din radecina pe cele blastemate, apoi avem unu capitalu in creeri, altulu in cele doue bratia sanatóse; se muncimu cu acestea neincetatu si se inmiimu fructele loru; atunci vom ajunge la cultura si la libertate; pana atunci se nu ne facemu ilusiuni asteptându mur'a in gura dela altii, fia acei'a ori-si care si de ori-ce cultura superióra, care in casuri ne-numerate este lipsita cu totul de ori-ce valóre morala, prin urmare fórte insielátore. Se ne invetiamu si dedamu a ne increde dupa Ddienu numai in puterile nóstre si in caracterulu nostru, dupa-ce ni-lu vom fi pusu la probe, prin care trebue se tréca in acésta lume ori-ce omu si ori-ce societate omenésca, pentru cá se castige ea insasi incredere catra sine. G. B.

dupa „Transilvani'a.“

La cestiunea femeiloru romane din Aradu.

Dle Redactoru!

In Nrulu 45 alu diariului „Tribun'a“ s'a publicatu o corespondintia din comitatulu Aradului, in carea Dlu corespondentu anonimu „parintele“ si-a exprimat nisce „nedumeriri“ asupra starii, in carea se afla astadi reuniunea femeiloru romane de aici, — ér in Nrulu aparutu la 3/15. Martie a. c. alu numitulu diurnalu unu Dnu corespondentu din Aradu care se subscie „unulu pentru toti“ a aflatu de bine a-si permite o multime de grave vatamari la adres'a Dlui advocatu si „barbatu de incredere“ alu acestei reuniuni Ioan P. Deseanu.

Nu voiu a me lasá in polemii cu nimenea, cu atât mai putien cu Dlu „unulu pentru toti.“ Inse pentru orientarea on. publicu, pre care 'lu interesésa mai deaprópe starea presinta a reuniunei, Ve rogu a dá locu in „Biserica si Scól'a“ urmatóreloru reflesiuni, pre cari in interesulu adeverului speru ca le va reproduce si celelalte jurnale romane, si in specialu jurnalulu „Tribun'a.“

Precum a-ti accentuatu si Dvóstra in unu articlu publicatu in jurnalulu „Biserica si Scól'a“ in cestiunea reuniunei femeiloru romane din Aradu si provincia, idei'a principala, ce ne-a condusu pe noi la facerea statuteloru a fostu, cá prin statute se ingra-

dimu reuniunea facia de tóte eventualitátile, si se-o punemu sub scutulu si patronagiulu bisericeii, ér scól'a infintianda se fie o scóla confesionala romana. Si pentrucá acésta intentiune se-si afle calea si form'a, prin carea se póta deveni inarticulata si garantata prin statute, Comitetului provisoriu i-a trebuitu timpu mai indelungatu.

Dupa aprobarea statuteloru prin Inaltulu guvern, reuniunea nu se potea constitui in modu definitivu mai nainte de a-se normá si precisá prin unu adausu la statute raportulu intre reuniune si biserica, respective intre aceasta reuniune si Consistoriulu gr. or. rom. din Aradu.

Dreptu acea elaborarea acestui apendice la statute, Comitetulu provisoriu o-au incredintiatu unei comisiuni din sinulu seu. — Comisiunea a formulatu deja acestu apendice, si lucrarea fiindu aprópe terminata, comitetulu provisoriu in curendu va ingriji, cá si acestu apendice se-si primésca pe calea s'a aprobarea. Astfelu lucrările reuniunei se vor potea continuá cu trainici'a, pe carea a ingrijitu a-o dá acestei reuniuni intemeietorii ei.

In ceeace privesce afirmatiunea Dlui corespondentu alu „Tribunei“ „unulu pentru toti,“ ca unele dame s'au suparatu si nu vor a mai participá la lucrările Comitetului, dechiaru si eu: ca este lucru regretabilu aceasta superare — desi prin acést'a comitetulu n'a fost, si nu este impedeatu in lucrările sale — dar vin'a pentru acésta superare nu este a-se atribuí Dlui Deseanu, ci este a-se cautá aiurea.

In fine pentru orientarea onoratului publicu adaugu, ca lucrarea aretata mai susu se vá terminá in curendu si adunarea constituanta, se va conchiamá imediatu; ér pana atunci speru ca inaintandu in primavéra vom avé si timpu destulu de favorabilu pentru cá se póta participá in numeru destulu de mare, si damele din provincia, cari propriamente constituescu puterea reuniunii.

Primiti Domnule Redactoru, incredintiarea deosebitei mele consideratiuni.

Aradu, la 4/16. Martie 1887.

Ioanu Belesiu,
notariu subst. alu Reun.

D i v e r s e.

* *Academí'a romana de sciintie din Bucuresci.* si-incepú lucrările in sesiunea generala a anului 1887, deschisa la 13. Martie calend. nou anulu curentu.

† *Necrologu.* Tenerulu Ioan Tamasidanu din Curticiu, elevu alu seminariului diecesanu din Aradu, dupa unu morbu indelungatu de peptu a repausatu in Domnulu in diu'a de 2/14 l. c. 1887—lasandu in celu mai profundu doliu pre sororile si fratii sei, pre númerosele sale rudenii, precum si pre colegii sei de studiu.

Remasitiile pamentesci ale defunctului s'au depusu spre odichna eterna in cimiteriulu comunu din Aradu in diu'a de 3/15. Martiu a. c.

Servitiulu funebralu s'a oficiatu cu o frumósa solemnitare de 4 preoti si unu diaconu — in presentia rude-nieloru reposatului, a corpului profesoralu dela institutul pedagogice-teologicu, a eleviloru seminariului diecesanu si a unui numerosu publicu.

Fie-i tierin'a usóra si memori'a binecventata!

* *In cestiunea misicàrii din Ravn'a.* Spre a fi informatu publiculu, care nu cetesce foi romàne, si din partea nóstra asupra misicàrii inscenate in comun'a Ravn'a, redactorulu acestei foi a publicatu Duminec'a trecuta o corespondentia in „Aradi Kőzlöny,“ la care corespondentia respundendu inspectorulu regescu de scóle, dlu Varjasy Árpád, — in numerulu de astadi alu numitului jurnalulu a aparatu unu alu doilea articlu subscrisu de redactorulu acestei foi. In numerulu viitoriu vom reproduce tóte acestea — spre a fi informatu si publiculu nostru asupra modulului, in carele s'a sustienutu si tractatu acésta cauza si in pres'a magiara.

* *„Fóia Diecesana“* din Caransebesiu publica urmatoriulu a v i s u : „Comitetulu centralu, instituitu pentru arangiarea festivitãtii *iubileului de 50 de ani* alu preotiei Prea Sãntiei Sale domnului Episcopu diecesanu *Ioan Popasu*, in urm'a mai multoru recerari venite din afara se vede indemnatu de a aduce la cunoscinti'a onoratului cleru si poporu din diecesa, cã aderéza la idei'a emanata din partea mai multoru onoratori ai diecesei, cã din incidentulu acestui iubileu sè se infintieze o fundatiune, carea se póte numele Inaltului iubilaru. Si acést'a o face cu atãt mai vertosu, pentru cã insusi comitetulu centralu in listele emise a declarat, cã prisosulu se vá intrebuintiã spre unu scopu filantropicu, nedeterminandu-lu inse mai de aprópe. Deci, aducendu acést'a la cunoscinti'a on. cleru si poporu alu diecesei, ne rugãmu, ca avend in vedere scopulu celu sublimu de mai susu, fie-care se binevoésca a contribui in acestu intielesu. Era ce privesce in sasi fundatiunea, comitetulu va depune acésta cauza in manile ven. sinodu eparchialu, spre luarea ulterioreloru dispositiuni. Caransebesiu, din siédinti'a comitetului centralu tienuta la 21. Februaru (7. Martie) 1887. Filaretu Must'a, m. p., protosincelu, cã presiedinte. Traianu Barzu, m. p., notariu.“

* *Multiamita publica.* Subscrisulu — in numele comitetului parochialu gr. or. romauu din Bacamezeu, me semtu indemnatu a aduce cea mai caldurósa multiamita marinimosului crestinu Georgiu Ciucuriti'a si socii sale Susan'a, carii de mai multe-ori au facutu insemnate donuri pe sém'a sfintei nóstre biserici, astfelu si de astadata vedendu densii lips'a de vestminte bisericesci, au cumperatu unu intregu ornatu preotiescu — cu pretiulu de 80 fl. v. a. — Pentru cari fapte demne de imitatu, Dumnezeu se-le resplatésca insutitu, lungindu-le firulu vietii, ca si la alte ocazioni, se póta contribui la redicarea cultului divin! Bacamezeu, la 6. Martie 1887 Laurentiu Barzu, parochu si pres. comit. paroch.

* *Advocatulu popularu,* fóia juridica, carea apare la Temisiór'a sub redactiunea dlui Paul Rotariu, contine in nrulu 4 aparatu in anulu curentu urmatóriele materii: Articulu de lege XXIII din 1885: Cap III servitutile apeii, si cap IV asociatiunile fluviale, asociatiunile formate pentru regularea apelor; ér dupa acést'a descrie pertractarea finala, tienuta inaintea tribunalului criminalu din Temisióra in procesulu de omoru alu notariului Jeszky din Fabisiu.

* *Ditele babetoru* in anulu acest'a voiescu a-si face si in pãrtile nóstre cursulu lor cu tóta asprimea.

Cu prim'a Martie calend. vechiu anulu curentu dilele frumóse de primavéra, ce se aretara pre la finea lui Februaru au disparutu, si in loculu lor septeman'a trecuta intréga am avutu o plóia rece, insocita din cand in cand de néua. — De ieri sér'a timpulu s'a luminatu, si barometruulu fagaduieste timpu frumosu, pentru a-se poté continuá lucrãrile semenatului de primavéra.

* *Capulu casniciei.* — In consiliulu cantonalu din Zürich se ivi mai deunadi cu ocazi'a desbaterii codicelui privitoru la drepturile private unu incidentu. La capitululu „Dreptulu familiei“ propuse preotulu Wolff stergerea propositiunii „Barbatulu este capulu casniciei,“ ea e numai o frumósa dicere, care nu folosese la nimicu, dise preotulu, caci in faptu nici nu e adeverata, prin stergerea acestei propositii necuviincióse sè se destepte aparinti'a unei preveniri fatia cu femeile. Protojudele dise ca nu póte fi de acordu, preotulu Wolff merge in politeti'a s'a prea departe, propositi'a e din punctu de vedere juridicu fórté importanta si elu ar dá nascere la certuri, de esem-ple pentru educatiunea copiiloru. Ca unu singuru omu se redicara membri consiliului si votara pentru pastrarea venerabilei legi patriarcale, numai cátiv'a aretara prin siedere, ca au renuntyatu la casnic'a guvernare, si considerara dimpreuna cu preotulu Wolff frumósa propositia ca o dispositiune in realitate lipsita de adeveru.

* *Reclamãrile* in casuri cand domnii abonenti nu primescu vre unu esemplariu din acésta fóia ne rogãmu a-se adresá directe catra tipografi'a diecesana si nu catra redactiune, unde ne rogãmu a-se adresá domnii abonenti in tóte cestiunile cari privescu administratiunea foi. —

* *Sporirea fabriceloru in Romant'a.* Dela 1. Martie viitoriu va incepe se funcioneze in orasiulu Ploesci o noua fabrica infintiatã de dnii Ioan Stãi'a si Adolf Prisac, in strad'a Bucuresci, Nr. 95. Productiunile sale vor fi: Degras, unsóre pentru pielarie, necesara tabacariloru; unsóre pentru cara; oleiu pentru unsulu masineloru de cusutu, ciasorniciloru etc.; vax pentru lustruitulu cismeloru; vaxuri lichide sau lak, preparatu cu oleiu, pentru pielari si alte producte chemice. Fabric'a va purtã numirea de „Prim'a fabrica romana cu aburu de producte chemice.“

* *Volapük.* — Limb'a universalã si-urméza calea inainte cu tóte batjocurile ce a intempnatu. Precum ni se impartasiesce din Vien'a, s'au infintiatu acolo mai multe cursuri publice spre invetiarea acestei limbi, care are de scopu intielegerea intre sine si infratierea rutororu popóreloru, si adeca dupa sistemulu intemeiatoriului lui Volapük, a pastoriului Schleier. Dupa primul cursu in reuniunea de industrië a Austriei inferióre, la care se impartasiescu de trei septemani 225 elevi si eleve din tóte orasiile, si dupa alu doilea cursu, care se deschise mai deunadi cu deosebitã aprobare a ministeriului instructiunei, intr'unu auditoru alu scólei superióre de tehnica cu 300 persóne, urmã unu alu treilea cursu in sal'a cea mare a camerei de comertiu si industrie cu 250 persóne. Invetiamentulu se dà fara plata. In modulu acést'a va deveni Volapük inca o limba universalã. „Ep.“

* *O scena in biserica pe timpulu cutremurului.* — Corespondentulu gazetei „Italie“ aduce urmatoriulu fiorosu raportu despre convorbirea s'a cu preotulu din Castellaro, unde dupa cum e cunoscuta s'a darimatulu bolt'a bisericei in urm'a cutremurului de daunadi gropandu sub ruinele sale persónele aflatóre acolo: „Erã pe la 6 óre deminety'a, cand se oficiã marea liturghia ina-

inte de miruirea cu censusie. Eu me urcasem la altariu, dise preotulu, si ajunsesemu la ultimele rugaciuni, cand audu unu sgomotu ca de tunetu, carui'a ii urma o sgu-duitura. Eram ametiti la inceputu, dér unu momentu mai in urma audii unu vuetu ne mai pomenitu. Nu mai vedini nimic. Din instinctu prevediui pericolulu si fugii indata prin pórt'a presviterului. — „Si apoi, apoi Domnule?“ — „Eu i-am botezatu pe toti“ urmá elu suspinandu. „Li privému ca pe copii mei si toti au muritu.“ — „Cam câti ómeni au putu fi in biserica? — „Cev'a mai multa de 300 persóne, mai cu séma femeii. Darimarea urma deodata. VEDIENDU-ME fugindu, urmara si ceialalti esemplului meu. Navalira parte in capele parte spre pórt'a cea mare si spre ambele usi laterale. Aceste din urma erau incuiate. Vr'o 100 persóne fugira prin pórt'a cea mare, dar apoi nu se stie cum, póte in urm'a unei noue sgu-duituri se inchisera ambele aripe ale portii. Si acum se surpa edificiulu. Toti acei'a cari nu se refugiasera in capela, séu pe dupa porti, fura inmormentati. Nu vediussem nici odata unu astfeliu de chaosu. Totulu era negru, nici ceriulu nu se diarea prin deschidiatur'a boltii. Me gândii indata la parochienii mei, ca partea cea mai mare vor fi morti séu in agoni'a mortii. Parasiu loculu meu de refugiu, me suii pe ruine dicendu: Copii mei, aveti credintia in indurarea lui Damnedieu! Ve absolvu „in articulo mortis!“ In primulu momentu domni o tacere adenca, apoi urmara strigate, plansete, gemete! Se luara mesuri de scapare. Cei cari remasesera sdraveni si nevetamati erau mai cu séma barbati, pentru ca avusesera presenti'a de spiritu a se refugia la altare. Femeele din contra, pentru ca siedu de obicei pe banci, erau tóte ingropate. Unu casu miraculosu se ivi. O tenera fata se aflá in momentulu nenoro-cirei in mijloculu bisericeii. Lespedile de pótra cadiura in prejurulu ei nimicindu pe ceialalti. Ea singura fú crutiata. In timpulu lucrariloru de scapare se mai simti o-a dóu'a sgu-duitura. Toti o luara la fuga si numai cu mare anevointia fura induplecati a reincepe lucrarile de scapare.

Concursu.

Conform ordinatiunei Venerabilului Consistoriu diecesanu dto 3. Februaru a. c. Nr. 333, se publica concursu pentru deplinirea postulu invetiatorescu dela scól'a a II-a de nou infintata in opidulu **Zarandu**, (inspectoratulu Siepreusiuului, comitatulu Aradului, Protopopiatulu Borosineului) cu terminu de alegere pe **22. Martie st. v.**

Emolumintele sunt: 1) In bani gat'a 300 fl. 2) Siese orgi lemne. 3) Cuartiru esarendatu de comun'a bisericeasca. 4) Dela inmormentari din un'a parochia stolele indatinat.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au se documenteze, ca posedu testimoni de preparandia, de calificatiune si esamenu din limb'a magiara.

Recursele astfeliu instruite si adresate comitetului parochialu din Zarandu, sunt a-se trimite subscrisului inspectoru in Miske u. p. Nagy-Zerénd pana in 19. Martie, avendu recurrentii in vre-o Dumineca ori serbatóre a-se presentá la sant'a biserica, pentru de a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Misc'a, (Miske) 22. Februaru 1887.

Ioanu Avramu, m. p.
parochu si inspect. scl.

—□—

Pe bas'a ordinatiunei Venerabilului senatu din 3. Fauru a. c. Nr. 438, se publica concursu pe statiunea invetiatoresca gr. or. din **Cutin'a**, cu care este incopciata urmatóre dotatiune:

- 1) Salariu invetiatorescu in bani gat'a 100 fl.
 - 2) Pentru clisa, sare si lumini 55 fl.
 - 3) 32 metrii lemne pentru scóla si invetiatoriu.
 - 4) 3 jugere pamentu, unulu livada de fenu si 2 aratoriu. —
 - 5) 39 meti bucate sfarimate, dóue parti cucuruзу si un'a grâu.
 - 6) Pentru conferintia 10 fl. si pentru scripturistica 5 fl. Cortelu liberu si gradina de legumi de 400 □.
- Terminulu de alegere **25. Martie a. c.**

Recursele au a se tramite adresate comitetului parochialu, subscrisului per Lugos, p. u. Bálintz in Leocusiesciu, comitatulu Carasiu-Severinu, avendu a se presentá in vre-o Dumineca séu serbatóre in biserica de acolo, pentru de a-si aretá desteritatea in tipicu, si cantarile bisericesci. —

Leocusiesciu, in 20. Fauru 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **ADAM ROS'A**, m. p. inspect. scol.

—□—

Pre bas'a parintescului indultu consistorialu de dato Aradu 3. Februaru a. c. Nr. 273, si in firulu decisului subscrisului comitetu, se escrie concursu pre postulu invetiatorescu dela scól'a conf. ort. rom. a parochiei filie **Munari**, inspectoratulu Vingei, cu terminu de alegere pre **26. Martiu a. c.** pre langa urmatórele emoluminte:

- a) in numerariu 150 fl.
- b) 9 sinice de grâu;
- c) 7 sinice de cucuruзу;
- d) si 4 orgii de lemne din cari are a se incaldi si scól'a. —

Recurintii au se produca documintele ce se pretindu de legea Bisericeii si-a Tieriei, cu cari instruindu suplicele sale, se le adreseze inspectorului de scóle in Baraczház (Temes-megy).

Se anotéza inca, cumcá parochi'a intentionéza cât de curundu a imbiná existintele postu invetiatorescu, cu unulu creandu preotiescu, deci dintre recurinti, — teologii, voru fi preferiti.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **IOANU MUNTEANU**, m. p. inspectoru de scóle.

—□—

Pentru indeplinirea definitiva a parochiei de clas'a a 3-a din **Morod'a**, comitatulu Aradului protopresviteratulu B. Ineului cu terminu de alegere pe Duminec'a **22. Martiu st. v. a. c.**

Emolumintele sunt:

- a) Un'a sesiune pamentu estravilanu, cu unu fondu intravilanu ce aduce unu venitu anualu de 130 fl.
- b) Venitele stolari ce aducu la anu 213 fl. 50 cr.
- c) Birulu preotiescu dela 148 patrare de pamentu, 148 masuri bucate parte grâu, parte cucuruзу 148 fl.
- d) alte pestatiuni sigure 20 fl. — Sum'a 551 fl. 50 cr.

Doritorii de a ocupá acésta parochie sunt avisati, recoursele sale instruate conform St. org. si adresate comitetului parochialu din Morod'a, ale trimite subscrisului ppresviteru in B. Jonó pana la 15. Martiu a. c. si a-se presentá pana la terminulu prefiptu in vre-o Dumineca la Biserica de acolo pentru a-si aretá desteritatea in cele rituale.

Morod'a 7. Februaru 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **IOANU CORNEA**, m. p. protopresviteru.

—□—